

אחרון של פסח

מדוע מפטירים "עוד היום בנוב" באחרון של פסח

ההפטרה ד'אחרון של פסח" היא – "עוד היום בנוב לעמוד וגו'" [1]. ובטעם הדבר – מפרש רש"י: לפי שמפלתו של סנחריב (שעליו נאמר "עוד היום בנוב לעמוד וגו'") בליל פסח היה.

וכך פוסק אדמו"ר הזקן בשולחנו [2]: "ובשמיני מפטיר עוד היום בנוב לעמוד וגו', לפי שבליל הפסח היתה מפלתו של סנחריב, שנאמר [3] השיר יהיה לכם כליל התקדש חג וגו'".

אמנם טעם זה אינו מספיק עדיין, כי: מפלתו של סנחריב היתה בליל ראשון של פסח. ואם כן, מהי השייכות דענין זה ליום-טוב האחרון דפסח?!

הטעם הפשוט לקביעת הפטרה זו באחרון של פסח הוא – דמכיון שצריכים להפטיר בנביאים "מענינו של פסח", הגה כאשר חיפשו הפטרה השייכת לפסח עבור אחרון של פסח, מצאו הפטרה זו שמדובר בה אודות הגם דמפלת סנחריב שהיה בפסח, אף שמאורע זה לא היה באחרון של פסח ממש.

אבל אף על פי כן, עדיין דרוש ביאור: מהי השייכות דהפטרה זו לימים אחרונים דפסח, ובפרט "אחרון של פסח" – שאינו מן התורה, אלא ניתוסף בחוץ לארץ בתור יום-טוב שני של גלויות, היינו, שבזמנו של חזקיה לא היה יום זה יום-טוב כלל?!

ולכן, בהכרח למצוא את השייכות דהפטרה זו ל"אחרון של פסח" עצמו – בדוגמת ההפטרה דשביעי של פסח, "וידבר דוד לה' את דברי השירה הזאת גו"^[4], שתוכנה שייך ל"שביעי של פסח", מפני "שהיא גם כן שירה כמו שירת הים"^[5] שהיתה בשביעי של פסח, כדלקמן.

וענין זה מובן על פי טעם נוסף שמצינו במחזור וויטרי (לתלמידו של רש"י) בנוגע להפטרה זו, וזה לשונו: "ומפטר בישעיה בעוד היום בנוב, עד כי גדול בקרבך קדוש ישראל. שאף אותו הנס בפסח היה. (ומוסיף) ויצא חוטר, יוסיף שנית ידו, עתיד להיות בפסח, דקיימא לן כרבי יהושע דאמר בפרק קמא דראש השנה^[6] בניסן נגאלו ובניסן עתידין".

כלומר: נוסף על הקשר דהתחלת ההפטרה לחג הפסח מפני שהנס דמפלת סנחריב היה בפסח – הנה גם כל שאר המשך ההפטרה שייך לחג הפסח, כי תוכן המשך ההפטרה (ואדרבה – רוב הפטרה) הוא בנוגע לגאולה העתידה, שאף היא תהיה בחג הפסח.

ועל פי זה מובנת השייכות דהפטרה זו ל"אחרון של פסח": ידוע פתגם רבותנו נשיאנו^[7] שימים ראשונים דפסח קשורים בעיקר עם הגאולה ממצרים. וימים אחרונים דפסח קשורים בעיקר עם הגאולה העתידה.

...וכמדובר כמה פעמים^[8] שמטעם זה אין מברכים "שהחיינו" בימים האחרונים דפסח – מכיון שברכת "שהחיינו" אינה אלא על דבר הגלוי. ולכן, כל זמן שהגאולה העתידה (הקשורה עם ימים אחרונים דפסח) אינה דבר הגלוי – אין יכולים לברך "שהחיינו", מה שאין כן בימים ראשונים דפסח הקשורים עם הגאולה ממצרים שהיא דבר הגלוי גם אצלנו – שהרי "אילו לא הוציא הקב"ה את אבותינו ממצרים הרי אנו ובנינו ובני בנינו משועבדים היינו לפרעה במצרים".

ובימים אחרונים עצמם – מודגשת עיקר השייכות לגאולה העתידה ב"אחרון של פסח" דוקא.

וזהו השייכות דהפטרה זו ("עוד היום בנוב וגו") לאחרון של פסח – מכיון שרוב פסוקי ההפטרה מדברים אודות הגאולה העתידה: "ויצא חוטר מגזע ישי וגו'", "ביום הוא יוסיף אדני ידו שנית וגו'", וכל שאר פסוקי ההפטרה עד לסיומה – שכל ענינים אלו לא היו בזמן מפלת סנחריב, ויהיו רק בגאולה העתידה.

ויש להוסיף בזה, שגם תחלת הפטרה (שבה מדובר אודות סנחריב) שייכת לגאולה העתידה – כמובן מדברי הגמרא^[9] "ביקש הקב"ה לעשות חזקיהו משיח וסנחריב גוג ומגוג" (ורק מפני סיבה - שלא אמר שירה כו' – לא בא הדבר בפועל. כשם שמצינו בגאולה ממצרים, שאילו זכו היו נכנסים לארץ על ידי משה רבנו במשך שלושה ימים, והיתה זו גאולה שאין אחריה גלות, אלא שהתערבו ענינים בלתי רצויים כו'^[10]).

ונמצא, ששני טעמים הנ"ל (מפלתו של סנחריב, והגאולה העתידה) הם באופן של כלל ופרט: הטעם דמפלתו של סנחריב – מבאר את שייכותה של ההפטרה לכללות חג הפסח, שענינו – חירות וגאולה, כולל הגאולה מסנחריב (ומכיון שכל ימי הפסח הם המשך וענין אחד, הרי זה שייך גם לאחרון של פסח). והטעם דגאולה העתידה – מבאר את שייכותה של ההפטרה ליום הפרטי ד"אחרון של פסח", מכיון שיום זה שייך לגאולה העתידה.

קטע משיחת אחרון של פסח, בלתי מוגה.

תו"מ ה'תשד"מ ח"ג ע' 1508

- [1] ישע'י, י, לב.
- [2] או"ח שם סי"ג.
- [3] ישע'י ל, כט.
- [4] שמואל ב, כב, א.
- [5] שו"ע אדה"ז שם.
- [6] יא, א.
- [7] סה"ש ה'ש"ת ע' 72. לקו"ש חכ"ב ע' 34 ואילך.
- [8] לקו"ש ח"ב ע' 545.
- [9] סנהדרין צד, א.
- [10] ראה גם לקו"ש ח"כ ע' 230.

פרויקט זו נוסד בימי השבעה לזכרון ולעייני הרב גבריאל נח זוגתו רבקה הי"ד
- שלוחי כ"ק אדמו"ר במומבאי, אינדיא

נדפס ומופץ ע"י הרה"ת ר' שלמה לרר ומשפחתו שיחיו
שלמה נחמ"ה, צביה זלאטע רייזל, שמואל, מנחם מענדל, ישראל אריה לייב, יוסף יצחק,
שניאור זלמן, חיה מושקא, אברהם דוד, אהרן, חנה